

Mauritz Stillers Gösta Berlings saga 1–2 (1924)

Filmen är svår att se gemensamt i sin helhet då den är över tre timmar lång och episodiskt berättad, men det kan vara intressant att jämföra romanens prolog och tre första kapitel med hur filmen börjar fram till avsnittet med Ebba Dohna (cirka 25 minuter in i filmen).

Stillers gestaltning av avsnittet ”Prästen” blev omdiskuterat och Lagerlöf själv avskydde hans sätt att framställa scenen. Hur skulle du själv göra film av prologen i romanen? Fundera över hur Lagerlöf i dessa avsnitt själv använder sig av en scenisk-dramatisk och profilmisk gestaltning (d v s filmisk före filmens genombrott: romanen skrevs ju i slutet av 1800-talet). Exempel på en pedagogisk närläsning av prologen finns här.

Fundera också gärna över hur Stiller använder sig av en berättarröst i de inledande filmtexterna. Jämför eventuellt också med hur Bengt Lagerkvists TV-serie från 1986 börjar. Man kan då särskilt fundera över hur replikväxlingarna och miljöbeskrivningarna känns igen från Lagerlöfs scenisk-dramatiska framställning med mycket dialoger.

Greta Garbo fick sitt genombrott i Mauritz Stillers Gösta Berlings saga. Hon var då 19 år och året därefter, 1925, reste båda till Hollywood. Där blev Greta Garbo en stor stjärna. I Gösta Berlings saga spelar hon Elisabet Dohna. En uppgift att göra enskilt eller i grupp är att se hela filmen och då särskilt studera hur Garbo gestaltar Elisabet Dohna och vilket underlag för gestaltningen som Lagerlöfs skildring ger. Läs då prologen och därefter särskilt kapitlen ”Gösta Berling, poeten”, ”Unga grevinnan”, ”Ebba Dohna”, ”Livets stigar”, ”Botgöring”, ”Järnet från Ekeby”, ”Barnets mor”, ”Nygårdsflickan”, ”Skogstorpet” och ”Margareta Celsing”, (kapitel 10, 12, 15, 16, 17, 30, 32, 35, 36).

Även gestaltningarna av Marianne och majorskan går att följa på liknande sätt. Marianne skildras i kapitel 6, 7, 9, 17 och majorskan i kapitel 2, 3, 7, 10, 36. Marianne spelas av Jenny Hasselquist, som var känd balettdansös och filmskådespelerska. Majorskan spelas i filmen av Gerda Lundequist som var en av dåtidens största skådespelerskor. Lars Hansson, som spelar Gösta, var också en mycket framgångsrik filmskådespelare.